

Πλατής - Αναστασιάδης & Συνεργάτες

Η συνεργαζόμενη δικηγορική εταιρία
με την ΕΥ Ελλάδος

Η αναμόρφωση του Κληρονομικού Δικαίου με τον ν. 5303/2026 - Μέρος 1^ο

■ ■ ■
The better the question. The better the answer. The better the world works.

Η πρόσφατη υιοθέτηση του Ν. 5303/2026 (ΦΕΚ Α' 81/22.05.2026) σηματοδοτεί τη σημαντικότερη μεταρρύθμιση του ελληνικού Κληρονομικού Δικαίου των τελευταίων περίπου 80 ετών, με εκτεταμένες τροποποιήσεις στο Πέμπτο Βιβλίο του Αστικού Κώδικα (εφεξής, **«η Αναμόρφωση»**).

Η Αναμόρφωση, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, αποσκοπεί, μεταξύ άλλων:

- στον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό του κληρονομικού δικαίου και στην προσαρμογή του στις σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες,
- στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας των κανόνων που διέπουν την κληρονομική διαδοχή, καθώς και στη διευκόλυνση της διαχείρισης και αξιοποίησης της κληρονομιάς περιουσίας,
- στη συνολική διαμόρφωση ενός συνεκτικού, λειτουργικού και αποτελεσματικού κανονιστικού πλαισίου, ικανού να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις και τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και οικονομίας.

Μία από τις σημαντικότερες αλλαγές που εισάγει ο Ν. 5303/2026 είναι η δυνατότητα σύναψης κληρονομικών συμβάσεων, η οποία και συνιστά ένα νέο εργαλείο διαχείρισης της διαδοχής επιχείρησης και περιουσίας. Με την κατάλληλη χρήση τους, ο σχεδιασμός της διαδοχής μπορεί να μετατραπεί από ένα μοντέλο αντιδικιών μετά το θάνατο του διαθέτη, σε ένα οργανωμένο πλάνο μεταφοράς της περιουσίας πριν από τον θάνατό του. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για οικογένειες με πλούτο μεγάλης αξίας, οι οποίες έχουν και επιχειρήσεις ή άλλα περιουσιακά στοιχεία, που ενδεχομένως βρίσκονται και σε διαφορετικές δικαιοδοσίες. Με τον τρόπο αυτό θα μπορεί να επιτυγχάνεται η προσδοκώμενη διατήρηση της συνέχειας και του ελέγχου επί της περιουσίας σύμφωνα με τις επιλογές του διαθέτη, εξασφαλίζοντας την προβλεψιμότητα και την αποφυγή αντιδικιών.

Έτσι, οι κληρονομικές συμβάσεις αναμένεται να καταστούν ιδιαίτερα κρίσιμες για την διαδοχή επιχειρήσεων, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση που μία οικογένεια προτίθεται να διαθέσει την επιχείρηση σε έναν κληρονόμο και να μειώσει εκ των προτέρων τυχόν εντάσεις μεταξύ των εταίρων και των μετόχων. Ωστόσο, θα απαιτείται πολύ προσεκτική αξιολόγηση και δόμηση της επιδιωκόμενης διαδοχής και των εγγράφων που θα συνταχθούν για την διαμόρφωσή της. Ομοίως, σε περιπτώσεις όπου η περιουσία απαρτίζεται από ακίνητα υψηλής αξίας και όπου η συνιδιοκτησία μεταξύ περισσότερων κληρονόμων καταλήγει συχνά σε κακοδιαχείρισή της ή σε άσκηση πιέσεων για την ρευστοποίησή της, η οργάνωση της διαδοχής με την σύναψη κληρονομικών συμβάσεων μπορεί να προστατεύσει την κατάλληλη συνέχιση και ανάπτυξη της περιουσίας αυτής.

Βασικά σημεία της Αναμόρφωσης:

1. Εισαγωγή των Κληρονομικών Συμβάσεων Αιτία Θανάτου

Για πρώτη φορά στο ελληνικό δίκαιο, καθίσταται επιτρεπτή η σύναψη κληρονομικών συμβάσεων αιτία θανάτου και επιτρέπεται η παραίτηση από μελλοντικά κληρονομικά δικαιώματα. Συνιστά, ίσως, την πιο ριζοσπαστική μεταρρύθμιση, αφού παρέχει πεδίο οργάνωσης της διαδοχής που δεν μπορούσε ευχερώς να πραγματοποιηθεί με τα μέχρι τώρα δεδομένα. Όπως προαναφέρθηκε, το εν λόγω μέρωμα αναμένεται να αξιοποιηθεί εντόνως στο πλαίσιο οικογενειακών επιχειρήσεων και οργανωμένης κληρονομικής διαδοχής (estate planning). Οι εν λόγω συμβάσεις δεν ανακαλούνται μονομερώς, αλλά για την ανάκλησή τους απαιτείται η συναίνεση του αντισυμβαλλόμενου, υπό τις οικείες προϋποθέσεις του ΑΚ.

Συναφής είναι ο θεσμός των **Συμβάσεων εκ των Προτέρων Παραίτησης από Δικαιώματα στην Κληρονομία**, οι οποίες διέπονται από τις σχετικές διατάξεις του ΑΚ.

2. Αναμόρφωση του θεσμού της νόμιμης μοίρας, η οποία μετατρέπεται σε χρηματική αξίωση των δικαιούχων και:

- ασκείται κατά της κληρονομιαίας περιουσίας (και όχι κατά της προσωπικής περιουσίας των κληρονόμων) και
- υπόκειται σε βραχύτερη παραγραφή.

Η επιλογή αυτή υπηρετεί έναν πρακτικό στόχο: να μειωθούν οι εξ αναγκασμού συγκυριότητες, οι διαχειριστικές δυσχέρειες και οι χρόνιες αντιδικίες μεταξύ των κληρονόμων. Ωστόσο, έτσι μετατοπίζεται και η σύγκρουση στο επίπεδο της αποτίμησης, της ρευστότητας και της εκτέλεσης, ιδίως σε οικογενειακές επιχειρήσεις ή χαρτοφυλάκια ακινήτων.

3. Ενίσχυση της θέσης του/της συζύγου

Ο/η επιζών/ώσα σύζυγος ενισχύεται στο πλαίσιο της εξ αδιαθέτου διαδοχής. Ειδικότερα, όταν υπάρχει ένα (1) τέκνο, δικαιούται πλέον το 1/3 της κληρονομιαίας περιουσίας, αντί του 1/4 που ίσχυε υπό το προηγούμενο καθεστώς.

4. Αναγνώριση νέων μορφών οικογένειας

Στο πλαίσιο της εξ αδιαθέτου κληρονομικής διαδοχής, αναγνωρίζονται, για πρώτη φορά, κληρονομικά δικαιώματα του προσώπου το οποίο συζούσε με τον κληρονομούμενο σε ελεύθερη ένωση, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν τον θάνατό του.

Περαιτέρω, προβλέπεται εκ του νόμου κληροδοσία υπέρ προσώπου το οποίο είχε αναλάβει τη φροντίδα του κληρονομούμενου για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα πριν από τον θάνατό του.

5. Περιορισμός της ευθύνης του κληρονόμου για κληρονομικά χρέη

Η ευθύνη του κληρονόμου περιορίζεται, πλέον, στην κληρονομιαία περιουσία, μη επερχόμενης ένωσης της τελευταίας με την προσωπική του περιουσία. Η αρχή αυτή υπόκειται σε κάποιες εξαιρέσεις, ως αποτέλεσμα συγκεκριμένων ενεργειών του κληρονόμου.

6. Αναβάθμιση του θεσμού της δικαστικής εκκαθάρισης της κληρονομίας

Στο πλαίσιο της ανωτέρω περιχαράκωσης της ευθύνης του κληρονόμου, αναβαθμίζεται ο θεσμός της δικαστικής εκκαθάρισης της κληρονομίας, την οποία το δικαστήριο της κληρονομίας μπορεί να επιδικάσει οποτεδήποτε, ύστερα από αίτηση οποιουδήποτε έχει έννομο συμφέρον.

Δικαστική εκκαθάριση διατάσσεται και σε περιπτώσεις σχολάζουσας κληρονομίας.

7. Ηλεκτρονικό Μητρώο Διαθηκών & Δημοσίευση Διαθηκών

Εισάγεται Ηλεκτρονικό Μητρώο Διαθηκών, το οποίο τηρείται από συμβολαιογράφους, οι οποίοι οφείλουν να δημοσιεύουν σε αυτό τις διαθήκες που τους έχουν κατατεθεί, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, μόλις πληροφορηθούν το θάνατο του διαθέτη.

Παρόμοια υποχρέωση εισάγεται για οποιοδήποτε πρόσωπο κατέχει εις χείρας του ιδιόγραφη διαθήκη, καθώς, με τον θάνατο του διαθέτη, οφείλει να την εμφανίσει προς δημοσίευση σε συμβολαιογράφο, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση. Με την εν λόγω ρύθμιση επιταχύνεται η διαδικασία δημοσίευσης διαθηκών, καθώς παύει να αποτελεί δικαστική αρμοδιότητα.

Συναφώς, προς περιφρούρηση του κύρους των διαθηκών, θεσπίζεται ειδικός λόγος ακυρότητας για διατάξεις που καταλείπουν περιουσία σε πρόσωπα τα οποία παρέχουν επαγγελματικά υπηρεσίες υγείας ή φροντίδας στον διαθέτη, ή συνδέονται με ιδρύματα στα οποία ο διαθέτης νοσηλεύεται ή διαμένει.

8. Κατάργηση ρυθμίσεων και θεσμών που είχαν περιπέσει σε αχρησία

Με την Αναμόρφωση καταργούνται θεσμοί που είχαν περιπέσει σε αχρησία, όπως η νέμηση ανιόντος και η εκποίηση της κληρονομίας και τροποποιούνται ρυθμίσεις επί υφιστάμενων θεσμών, όπως η αναδιαμόρφωση των καλούμενων στην εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή.

9. Έναρξη ισχύος

Οι διατάξεις της Αναμόρφωσης τίθενται σε ισχύ αναφορικά με θανάτους που επέρχονται από 16.09.2026 και έπειτα, με την εξαίρεση ορισμένων ζητημάτων για τα οποία εφαρμόζονται μεταβατικές διατάξεις. Ορισμένες ρυθμίσεις εφαρμόζονται ήδη από τη θέση της Αναμόρφωσης σε ισχύ, όπως οι διατάξεις που αφορούν στην αδημοσίευτη ιδιόγραφη διαθήκη.

Η Αναμόρφωση σηματοδοτεί μια βαθιά τομή στο ελληνικό κληρονομικό δίκαιο, μεταβαίνοντας από ένα παραδοσιακό και άκαμπτο σύστημα, σε ένα πιο σύγχρονο και ευέλικτο πλαίσιο. Εστιάζει στην ενίσχυση της ιδιωτικής αυτονομίας, στην αποτελεσματικότερη διαχείριση της κληρονομίας και στη λύση πρακτικών προβλημάτων που ανέδειξε η πράξη. Το εγχείρημα είναι φιλόδοξο και οι νέοι θεσμοί θα δοκιμαστούν στην πράξη και στη νομολογία, με την αποτελεσματικότητά τους να εξαρτάται από την χρήση και ερμηνεία τους στην πράξη, καθώς και την κοινωνική τους αποδοχή.

Πλατής - Αναστασιάδης και Συνεργάτες Δικηγορική Εταιρία

Η Δικηγορική εταιρία Πλατής - Αναστασιάδης και Συνεργάτες είναι μέλος του δικτύου EY Law με παρουσία σε 90 χώρες παγκοσμίως και αποτελείται από δυναμικό 3.500+ συνεργατών.

Πιο συγκεκριμένα, είμαστε μία ανεξάρτητη δικηγορική εταιρία που στελεχώνεται από 46 δικηγόρους. Η εταιρία μας παρέχει νομικές υπηρεσίες υψηλής ποιότητας σε ένα ευρύ πλαίσιο εμπορικών και χρηματοοικονομικών συναλλαγών.

Ιδιαίτερα στη γεωγραφική μας περιφέρεια, έχουμε διαρκή συνεργασία με τις αντίστοιχες δικηγορικές εταιρείες συνεργαζόμενες με την EY, προκειμένου να προσφέρουμε με επαγγελματισμό και συνέπεια υπηρεσίες στους πελάτες μας με διασυννοριακές συναλλαγές.

Η εμπειρία μας, μας επιτρέπει να αντιλαμβανόμαστε καλύτερα τις ανάγκες των πελατών μας και να τους προσφέρουμε ολοκληρωμένες λύσεις που λαμβάνουν υπόψιν τους τομείς της λογιστικής, της φορολογίας και των χρηματοοικονομικών συμβουλευτικών υπηρεσιών.

Η πρακτική που υιοθετείται από τη Δικηγορική εταιρία Πλατής - Αναστασιάδης και Συνεργάτες είναι η έμφαση στην εξεύρεση λύσεων. Συνεργαζόμαστε στενά με τους πελάτες μας προκειμένου να υιοθετήσουμε καινοτόμους και πρακτικούς τρόπους αντιμετώπισης των θεμάτων που τους απασχολούν. Βασική προτεραιότητά μας είναι να βοηθήσουμε τους πελάτες μας να επιτύχουν τους επαγγελματικούς τους στόχους. Η πείρα, η αφοσίωση και ο ενθουσιασμός που μας διακρίνει έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός ισχυρού πελατολογίου στο οποίο περιλαμβάνονται εγχώριες και διεθνείς εισηγμένες εταιρίες, εταιρίες Δημοσίου και Ιδιωτικού τομέα και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με θέματα εταιρικού και εμπορικού δικαίου, μπορείτε να επικοινωνείτε με τους:

Τζούλια Πουρναρά

Partner

julia.pournara@gr.ey.com

Λία Βιτζηλαίου

Director

lia.vitzilaou@gr.ey.com

Νικόλαος Παπαμελετίου

Senior

nikolaos.papameletiou@gr.ey.com

στη δικηγορική εταιρεία

Πλατής - Αναστασιάδης και Συνεργάτες

Τηλ.: +30 210 2886 512

legalsoffice@gr.ey.com

© 2026

All rights reserved

ey.com



EY



eygreece



EY Greece



EY Greece

Η Δικηγορική Εταιρεία Πλατής - Αναστασιάδης και Συνεργάτες συνεργάζεται με την EY.

Εταίροι: Ε. Πλατής και Α. Αναστασιάδης

Ο αριθμός μητρώου της Δικηγορικής Εταιρείας είναι 80240.

Συγκεντρωτικός κατάλογος με όλους τους συνεργάτες μας αποστέλλεται κατόπιν σχετικού αιτήματος.

Το εν λόγω υλικό έχει δημιουργηθεί για σκοπούς γενικής πληροφόρησης και δεν προορίζεται για χρήση ως λογιστική, φορολογική, νομική ή άλλη επαγγελματική συμβουλή. Παρακαλώ επικοινωνήστε με τους συμβούλους σας, για εξειδικευμένα καθοδήγηση.